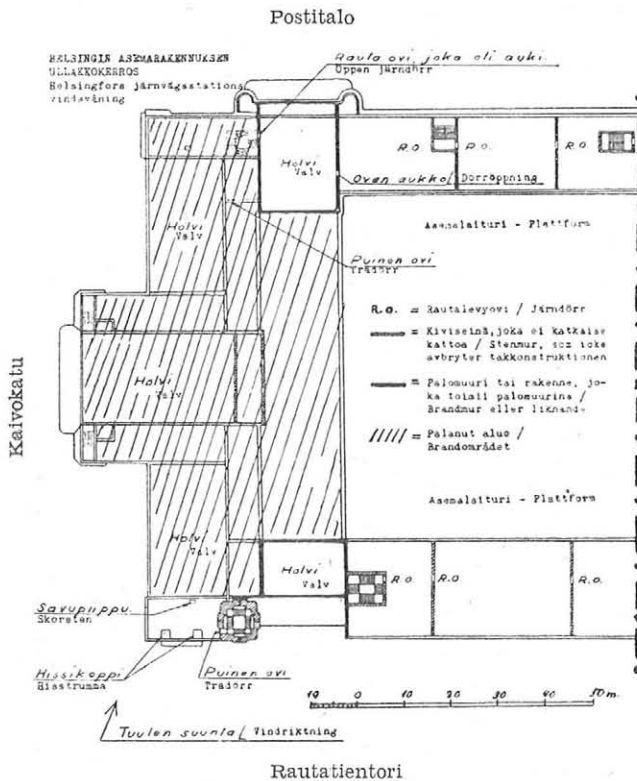

Palotarkastaja H. FORSBERG

Helsingin rautatieaseman palo

Keskiviikkona 14. 6. 1950 klo 16.42 sai Helsingin palokunta hälytyksen palokellosta Kaivokatu 12, jolloin pääpaloasemalta lähti päivystävän palomestarin auto sekä H-(= Hyökkäys-), R-(= Ruisku-) ja P-(= Pioneer-)yksiköt. Välittömästi edellämäinnettujen autojen lähdeyttä tuli paloasemalle puhelimitse useampia ilmoituksia palopaikalta ja palopaikan ympäristöstä. Täten ilmeni, että kysymyksessä on tavallista suurempi tulipalo. Noin 1 minuutin kuluttua yllämainittujen autojen lähdestä lähti Rr-(= Raskas ruisku-)yksikkö pääpaloasemalta, ja heti tämän jälkeen pyydettiin ko. yksikköä palopaikalle. Siitä lähtien olivat pääpaloaseman päivystyspuhelimet jatkuvasti varattuna noin 15 min. ajan, kun palopaikalta nouseva sankka savu levisi kaupungin länsipuolelle ja aiheutti useita tiedusteluja sekä ilmoituksia. Klo 17.47 suoritettiin täyshälytys.

Päivystävänä palomestarina toimi ruiskumestari Winqvist. Palokunnan saavuttua Kaivokadulle todettiin savua tupruavan rautatieasemarakennuksen Kaivokadun puolella olevasta ullakosta II luokan ravintolan yläpuolelta.

Pääpaloaseman H-yksikkö selvitti letkujohdon ruiskun kautta II luokan ravintolan yläpuolella olevaan ullakkoon asemarakennuksen tornin portaan kautta portaan edustalla olevasta

palopostista ja R-yksikkö Postitalon luona olevasta palopostista ratapihan puoleiselle sivulle.

Pääpaloaseman H-yksikkö ryhtyi ensimmäisenä sammutustehtäviin. Pääsy ullakolle oli kuitenkin erittäin vaikeata kovan kuumuuden tähden. Vasta sitten, kun katto oli revitty auki, pääsivät sammuttajat tunkeutumaan ullakolle ja saivat melko lyhyessä ajassa sen osan ullakkoa sammutetuksi.

Sillä välin oli tuli levinnyt asemahallin katokseen, joten H-yksikön uutena tehtävänä oli selvittää pääjohdot asemahalliin, yksi mies yksiköstä jäi suihkuineen jälkisammutustehtäviin. Pääjohdosta haaroitettiin myöhemmin toinen pienempiin suihkuihin.

Pääpaloaseman R-yksikkö, joka oli selvittänyt johdon ratapihan puoleiselle sivustalle, selvitti suihkut laiturikatoksen päälle estämään tulen levenemistä Postitaloon ja Rautatien tornin suuntiin. Ennenkuin kattoa näistä kohdin oli ennätetty repiä auki, saivat yksikön miehet kuitenkin käskyn nopeasti poistua katolta, joka sillävälillä oli syttynyt palamaan ja oli romahtamaisillaan alas. Aivan viime hetkessä ennättivät miehet letkuineen pois katokselta, kun sen itäinen pää sortui. Ulkokatosta yritettiin myös sammuttaa alapuolelta, mutta puurakenteiden palaessa syntyi niin suuri kuumuus, että rautaiset kannattajat meltoutuivat ja katos sortui. Tämän jälkeen yksikkö ryhtyi sammuttamaan katoksen ylös jäänyttä osaa alhaalta käsin. Jonkun ajan kuluttua haaroitettiin myös toinen pääjohdoista. Letkut vedettiin läntisen siipirakennuksen katolle, jossa yksikön miehet ryhtyivät repimään kattoa ja rajoittamaan tulen levenemistä.

Pääpaloaseman Rr-yksikkö, joka oli selvittänyt johtonsa Kaivokadun pääsisäänkäytävän oikeanpuoleisesta portaasta ullakolle, joutui kovan kuumuuden ja savunmuodostumisen takia perääntymään. Kolme miestä sai savumyrkytyksen ja joutuivat sairaalahoitoon. Tämän jälkeen yksikkö selvitti 3" suihkun asemahalliin ja myöhemmin tehtävänsä suoritettuaan määrättiin heidät läntisen siipirakennuksen katolle katon repimistehtäviin.

Tulipalon havaittuaan olivat useat lomalla olevat palomiehet ilmoittautuneet paloasemalle jo ennen kuin lomamiehet oli kutsuttu palvelukseen. Lomamiehiä saapui kutsun johdosta noin 30. Lomalla ollut palomestari Virranne lähti heti saavuttuaan palopaikalle.

Noin klo 18.00 tuli ilmoituksia sivu- ja vartioasemilta VPK-osastojen saapumisista, koska heidän oli miehitettävä ne asemat, joista vakainainen sammutusmiehistö oli määrätty palopaikalle.

Vasta sitten kun asemahallin katos oli sortunut havaittiin, että tuli oli levinnyt myös III luokan ra-

vintolan ullakolle. Nyt otettiin toisetkin konetikkaat palopaikalle ja näitten avulla ruvettiin tunkeutumaan III luokan ravintolan ullakolle katon räystäältä. Jo aikaisemmin oli pääpaloaseman konetikkaat otettu käyttöön II luokan ravintolan kohdalla.

Sammutusyksiköitä saapui toisen toisensa jälkeeseen palopaikalle. Nämä yksiköt saivat sijoittua joka puolelle palavaa rakennusta niin, että se oli aivan piiritetty ja jokaisella yksiköllä oli oma toiminta-alueensa. N. klo 19.00 oli tulen valta lopullisesti voitettu ja saatettiin ryhtyä jälkisammutukseen, jota jatkui aamuun saakka palomestari Lylyn ja ruiskumestari Winqvistin vuorottaisella johdolla sekä sotilasosaston avustuksella.

Kaikkiaan sai 7 palomiestä savumyrkytyksen tässä tulipalossa, minkä lisäksi yksi näistä loukkasi lonkkaluunsa.

Palokunnan tulipaloraportin mukaan olivat palopaikalla:

- 3 päällystöautoa,
- 5 hyökkäysautoa,
- 4 ruiskuautoa,
- 2 pioneeriautoa,
- 1 raskas ruiskuyksikkö, johon kuuluu 1 ruiskuauto ja 1 letkuauto,
- 1 kuorma-auto,
- 1 pakettiauto,
- Lauttasaaren VPK,
- Helsingin VPK 2 yks.,
- Karjalan Tulentorjujat

sekä 40 sotilasta Helsingin varuskunnasta.

Mainittakoon, että *jo tammikuussa 1939 paloviranomaiset huomauttivat tämän ullakon rakenteellisista epäkohdista ja viimeksi 17. 6. 1949 eli vuosi ennen tulipaloa. Jos nämä huomautukset olisi otettu varteen, ei palosta olisi muodostunut suurtulipaloa.* Nyt oli n. 4.200 m² lattiapintaa yhtenä jakamattomana ullakkona. Kun lisäksi palomuurissa oleva ovi oli auki pääsi pistollekkejä ovi-aukosta, sytyttämään tämän palomuurin ja seuraavan pelkällä oviaukolla varustetun palomuurin välisen ullakko-osan, jonka suuruus oli n. 600 m². Tämä osa saatiin kuitenkin sammumaan ennenkuin palo ennätti levitä siinä laajemmalle.

Palopäällikkö Leo Pesosen lausunto:

Syynä palon laajuuteen oli käsitykseni mukaan luvattoman uhkarohkea rakennustapa.

Samassa riskissä olevan ullakotilan laajuus vastasi — lähes kymmentä tavallista ullakkoa. Siitä oli noin 900 m² kaiken arvostelun alapuolella olevaa rautakannattimien varassa roikkuvaa aivan kevyttä lautarakennetta. Kellokaaren poikki laiturin puolella kulkevassa täysin tarpeettomassa käytävässä ei ollut mitään katkaisua. Eläkekassan toimistoon johti tavallinen puuovi. Läntiseen pääsiäänkäytävään ullakolle johtava palo-ovi oli, kuten sanottu auki. Sitä seuraavassa poikkiseinässä,

joka ei ollut mikään palomuuuri, ei oviaukossa ollut ovea lainkaan. Ja yksinpä postitalon vastapäätä olevan porrashuoneen kohdalla olevan muka palomuurinkin läpi meni vielä iso peltinen ilmanvaihtoputki, joten edes sekään ei ollut täysin varma.

Kun näissä olosuhteissa rakennus jäi — vesikattoa lukuunottamatta — vahingoittumattomaksi, kun tuli ei ehtinyt päästä laiturikatoksen pudotua yhdestäkään ikkunasta sisään, ja kun palon katkaisu onnistui jo pitkän matkaa ennen ensimmäistä varsinaista palomuuria, olen omasta puolestani lopputulokseen tyytyväinen.

Vielä tyytyväisempi olen siitä, että hyvin vaarallisissa olosuhteissa suoritettu työ sujui useista uhkaavista tilanteista huolimatta vaikeammitta tapaturmitta. Ainoastaan yksi mies putosi katon läpi ullakolle, muttei vahingoittunut vakavasti.

Lopuksi mainittakoon, että rautatieviranomaisia on vaadittu jakamaan asemarakennuksen ullakko normaalikokoisiin osiin jo ennen sotia, ja että viimeksi on samasta asiasta annettu kirjallinen määräys 17. 6. 1949.

Toivottavasti nyt korjaustöiden yhteydessä opeukset otetaan varteen ja ullakko jaetaan kohtuullisen kokoisiin osiin.

Ennen kaikkea olisi kuitenkin nurinpäin käännettyjen laivojen pohjia muistuttava kupukatto, jota tulipalon vaatimalla joutuisuudella on mahdoton avata, varustettava riittävän suurilla, helposti särettävillä, ylhäällä olevilla kattoikkunoilla.

Ratkaiseva tekijä tulipalossa on ilmvirran kulkuuunta. Jos savu ja syttyvät palokaasut menevät ulos, on sammutus helppoa. Jos ne leviävät "umpikuoreessa" kaikkiin suuntiin, on jopa katkaisukin mahdotonta, ennen kuin katto itse palaa "avonaiseksi".

TOIMITUS on asiantuntevalta taholta saanut tietää, että Helsingin asemarakennuksen palon aiheuttamat vahingot nousevat arviolta n. 30 miljoonaa markkaan. Asemarakennuksen korjaustyöt ovat parhaillaan käynnissä. Niiden oli määrä valmistua lokakuun 1. päivään mennessä, mutta alkanut peltialan lakko viivästyttää töiden valmistamista. Rakennuskorjauksissa huomioidaan paloturvallisuuden vaatimukset, joten sattuneesta vahingosta on viisastuttu. Ilmeisesti ylläselostettu palo herätti "suuren yleisönkin" näkemään rakenteellisen ennakkopalontorjunnan merkityksen.